

גליון מספר - 14 \ ר"ח אדר ב' התשפ"ב

פִּיסַת מְדְבָר וְהַר

העלון החודשי של מרכז סיור
ו לימוד סוסיא

תוכן העניינים

על הנעשה במסו"ל סוסיא / **עמוד 3**

"כְּרִיחַ שְׁדָה" - תנ"ך במדבר ובהר / **עמודים 4-5**

"שאו-מלום עיניכם..." – הפינה האסטרונומית / **עמודים 6-7**

מעשה שהיה... היום לפני / **עמוד 8**

"טבע בעונה" / **עמודים 9-10**

מה חדש במסו"ל סוסיא?

חודש טוב לכולם!

עוד חודש של הרבה עשייה מאחורינו.

פתחנו אותו עם מחנה מועמדות לבנות שירות של שנת תשפ"ג, וברוך השם סגרנו עם שתי בנות אלופות! זאת הזדמנות מצויינת לקבל אותן בברכה, אז ברוכות הבאות לרחל גלסר והדסה לוי, כיף לנו שאתן מצטרפות אלינו! אנחנו עוד מחפשים את הבת השלישית, אז מוזמנים להפנות אלינו רעיונות לבנות שמתעניינות..

הרבה טיולים יצאו החודש הזה והמדבר זכה להרבה ביקורים משמחים אצלו בסלון.. אפילו זכינו להוציא טיול ג'יפים לרמת מדבר יהודה עם חיילים, ועוד טיול לכל מי שרצה להצטרף אלינו.. אם לא הייתם, בהחלט פספסתם כי צוות ההדרכה שלנו נתן הדרכות שחבל לכם על הזמן.

אנחנו בפתחו של אדר ב ויש כמה דברים שנראה לנו שממש לא הייתם רוצים לפספס. אז כדאי שתדעו:

- כמיטב המסורת, גם השנה נעלה לתל מעון לקריאת מגילה בבוקר חג הפורים. ההשתתפות ללא עלות.
- "אצלינו בחצר"- סיורים קצרים בימי שישי בהר חברון. אמנם הטיול האחרון נדחה בשל מזג האוויר, אבל יש עוד סיורים רבים לפנינו..
- נודדות- בימים ראשון עד שלישי, ט-יא ניסן (10-12.4) נוציא מסע נודד לתיכוניםטיות במדבר יהודה. הפרסום יצא בקרוב
- לפרטים נוספים ניתן ליצור קשר בטלפון 029961148 או באתר <http://www.susya.org.il>

מחכים לטייל איתכם ולהפגש בשטח!

חג פורים שמח לכולם!

הספקנו לקפוץ לדרום אדום

"כָּרִיחַ שְׂדֵה" - תנ"ך במדבר ובהר – אהרון פיינסיילבר

מראשי המכתשים - סדרת כתבות בעקבות שמות מכתשי הנגב

בגיליון הקודם התחקינו אחר מקור שמו של "המכתש הקטן". ראינו את הדעות השונות שעלו בין חברי ועדת השמות הממשלתית וכיצד התנ"ך לקח חלק חשוב ומשמעותי בדיון, אך ההכרעה הייתה כפי השם הפופולרי על המטיילים.

ומן הקטן אל הגדול, החודש נעסוק במכתש הגדול!

המכתש הגדול

כאשר הגיעו חברי הוועדה לשמות הנגב לדיון אודות ג'בל חתירה ולוודי חתירה, היה זה כבר לאחר שהתקיים הדיון אודות השם הראוי למכתש הקטן. דבר זה הביא לידי כך שמהר מאוד העלה דוד עמירן את ההצעה כי בהתאמה למכתש הקטן יקרא ואדי חתירה - מכתש גדול.

שם זה, כך טען עמירן, יהיה ניטרלי ובלתי תלוי בשמם של הוואדיות וההרים שסביב המכתשים, כך יהיה לו למכתש שם עצמאי כעצם בפני עצמו ולא כנספח אל סביבתו.

יוסף ברסלבסקי תמך גם הוא בשם זה, אך הציע כי במידה ולא יתקבל יקרא המכתש - מכתש האתרים. שם זה נלקח כמובן ממלחמת ישראל בעמלק. דרכם של עם ישראל למלחמה זו נעשתה דרך האתרים - "וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עָרֹד יֹשֵׁב הַנֶּגֶב כִּי בא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלְחַם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבֵּ מִמֶּנּוּ שָׁבִי"

הצעתו של ברסלבסקי העלתה מיד את התנגדותו של שמואל ייבין שעמד על כך כי קביעת השם "אתרים" למכתש, כמוה כקביעת זיהוי, והרי בוועדה מקפידים ביותר לא לקבוע שמות שגורמים לזיהוי אתר מסוים במידה ולא התבצע מחקר בו הוכח כי זיהוי זה אכן מתאים.

זאב לייף שדיבר מיד אחרי ברסלבסקי טען שגם השם "מכתש גדול" אינו מתאים משום שישנו ואדי רמאן והוא באמת מכתש גדול הרבה יותר, אם כן שם זה כלל אינו נכון.

לאחר מכן העלה י. פרס את ההצעה כי את השם הערבי ח'תירה ישמרו ויקראו למכתש – "מכתש חתירה". דבר פשוט ומתבקש.

ש. ייבין הציע כי ח'תירה יהפוך למחתרת, כך נקבל את "מכתש מחתרת" ו"נחל מחתרת". יש לציין כי שם זה גם מתאר במידה מסוימת את המכתש שהרי מכתש הוא חתור באדמה.

י. בן צבי העלה את הרעיון כי ח'תירה יהפוך לחתור. כך יהיה לנו "נחל חתור". הבעיה שהוא לא העלה הצעה כלשהי הקשורה למכתש, אלא רק לרכס. האם התייחס לאחר שהצעתו לגבי המכתש הקטן לא כך כך התקבלה?

לבסוף נקבע התקבלה החלטה בין חברי הוועדה. המכתש קיבל את השם "מכתש גדול" בהתאמה ל"מכתש הקטן". הרכס בו נמצא "המכתש הגדול" והנחל היוצא מתוכו קיבלו את השם "חתירה" ובכך שימרו את השם הערבי בו נקראו.

אך בזה לא תם הסיפור סביב שמו של המכתש הגדול.

לא רחוק ממכתש זה ממוקמת העיר ירוחם. עיר זו, שהחלה את דרכה כמעברה ולאורך השנים התמודדה עם אתגרים שונים, הבינה מעט באיחור כי את המכתש שעל ידה עליה למנף לטובת התיירות האזורית בסביבתה. או אז פנו תושבי העיר לוועדת השמות בבקשה לשינוי שמו של המכתש הגדול, משום שלדעתם ראוי כי שמו יהיה "מכתש ירוחם", כשמה של העיר הקרובה אליו.

ב2006 עלתה הצעה זו לראשונה בפני הוועדה, אך נדחתה. רק בשנת 2015, לאחר שעלתה בקשה זו, שוב אושר כי ישונה שמו של המכתש הגדול, ומעתה יקרא הוא "מכתש ירוחם" (עיינו במפות

החדשות...). בהחלטתם כתבו חברי הוועדה כי בשל תוכניות בינוי ותיירות של עיריית ירוחם באזור המכתש הוספת השם ירוחם למכתש תיתן לו יוקרה וחשיבות.

החלטה זו של ועדת השמות היא בעייתית בעיניי. אם עד כה היו מניעה של הוועדה לקבלת החלטות שונות הנוגעות לשמו של מקום, קשורות באופן ישיר למקור השם הערבי, למיקום גיאוגרפי או לשם מקראי הקשור לאזור, הרי שבהחלטה זו הם בעצם דילגו ולא התייחסו לעקרונות אלו.

השם ירוחם קשור לשם קדום - תל א-רחמה. לשם זה אין כל קשר למכתש מבחינה היסטורית או שמית, מלבד היותו לא רחוק (בשביל הוועדה זה רחוק, כפי שלא אישרו את השם יתיר ליישוב מצדות יהודה בגלל ריחוקו)

דבר זה הוא מבט למצבה העגום של ועדת השמות בשנים האחרונות. אנו עדים למציאות בה הפכה הוועדה כלי לקידום תיירותי, במקום כלי לשימור השמות הראויים מהבחינה גיאוגרפית והיסטורית.

2. המכתש הגדול או מכתש חתירה

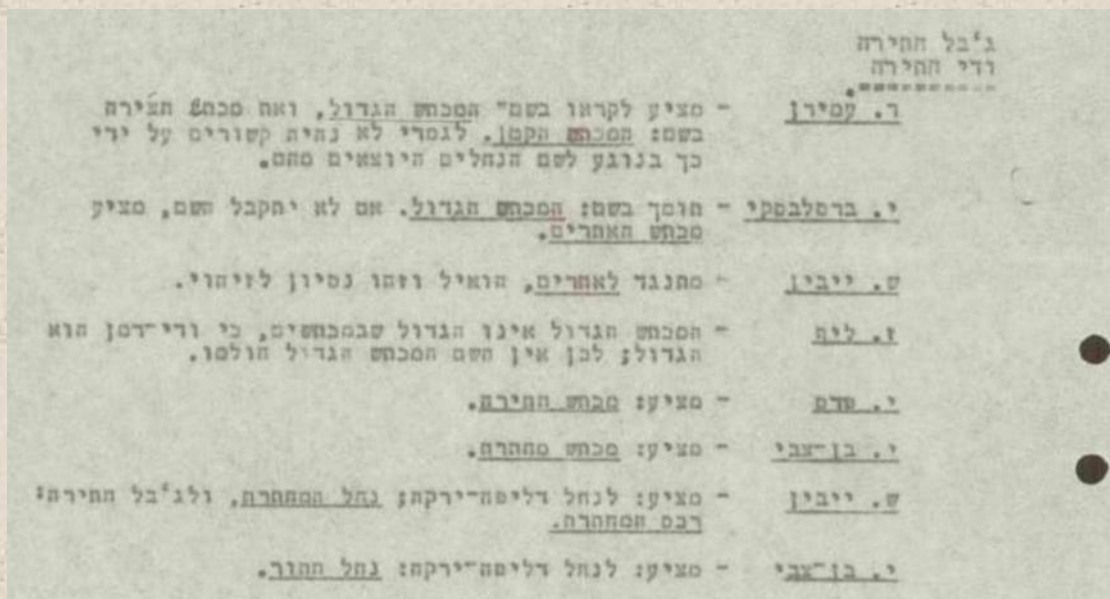
בקשה זו נדחתה ב-2006. עולה מחדש לדיון

מחליטים :

למועצה תכניות לבינוי במקום ולתיירות במקום. הוספת השם ירוחם יוסיף למקום יוקרה וחשיבות.

(בטבלה שלהלן שם המכתש בתעתיק לערבית וללטינית ונקודות הציון)

עברית	ערבית	לטינית
ירוחם, מכתש (הגדול)	مختيش يروحام (هجدول)	Makhtesh Yeruham (HaGadol)
נצ x=198000, y=539000		

שְׂאוּ - מָרוֹם עֵינֵיכֶם... - הפינה האסטרונומית - יסכה בן הר ועדי בהלול

"רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר" - עולמות עליונים -

"ויהי בימי אחשוורוש הוא אחשוורוש המולך מהודו ועד כוש שבע עשרים ומאה מדינה..."

אגדה מסופוטמית מספרת על מלך אחד שמגלה כי אשתו לא נאמנה לו. הוא מורה להוציא אותה להורג ובמקומה לכנס אליו את כל הנערות הבתולות בממלכה. כל ערב היה מתחתן עם נערה אחרת, ולמחרת היה הורג אותה. אך הייתה נערה אחת, חכמה ויפה מכולן: בלילה לאחר החתונה, סיפרה למלך סיפור, ולא סיימה אותו. המלך היה כל כך במתח והחליט להשאיר את הנערה בחיים. עבר לילה ועוד לילה בו סיפרה למלך אגדות ארוכות ומתמשכות עד שעברו 1001 לילות, והמלך בחר להשאיר אותה בחיים ואהב אותה.

הבנתם נכון.

אחשוורוש עושה משתה לכל שריו ועבדיו, ושתי ממאנת להגיע והוא גוזר עליה מיתה,

כשאחשוורוש מבין את המציאות הוא נועץ ב"חכמים יודעי העתים" (פרק א', י"ג) - הלא הם האסטרוולוגים הראשונים, ומחליט להביא מלכה אחרת תחתיה - אסתר.

סיפור המגילה ידוע מראש לכולנו ולכן בחרנו להתמקד בנקודת מבט נוספת על המגילה שמאירה אותה באור קצת שונה.

"בחודש הראשון הוא חודש ניסן בשנת שתיים עשרה למלך אחשוורוש הפיל פור הוא הגורל לפני המן מיום ליום ומחודש לחודש שניים עשר הוא חודש אדר" (פרק ג', ז')

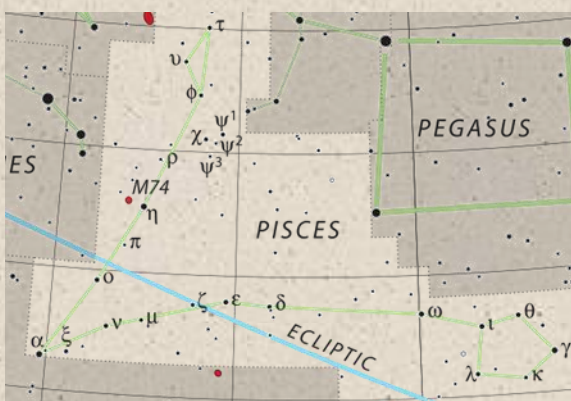
"בא לו מזל דגים שהוא משמש בחדש אדר ולא נמצא לו זכות. ושם מיד ואמר אדר אין לו זכות ומזלו אין לו זכות ולא עוד אלא שבאדר מת משה רבן, והוא לא ידע שבאחד באדר מת משה ובאחד באדר נולד משה, ואמר כשם שהדגים בולעין כך אני בולע אותן, אמר לו הקב"ה: רשע, דגים פעמים נבלעין ופעמים בולעין ועכשיו אותו האיש נבלע מן הבולעין, אמר רבי חנן הדא הוא דכתיב ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם" (אסתר רבה).

המן חישב שהפור יצא בחודש אדר, החודש בו משה רבנו נפטר ולכן מזלו יכול להיות חלש יותר.

מכיוון שמזלו של חודש אדר הוא דגים, המן מתאר את הגזירה שגזר בהקבלה לדג האוכל את חברו. הקב"ה בתגובה למחשבתו הרעה מזכיר לו שגם דגים טורפים נטרפים על ידי דגים הגדולים מהם - והפוך הוא.

"ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וילבש את מרדכי וירכיבהו ברחוב העיר ויקרא לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו" (פרק ו', י"א)

"ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי וחמת המלך שככה" (פרק ז', י')

לאורך המגילה ניתן לראות מספר פעמים את ההיפוך שיש בין המן למרדכי, במקום שמרדכי ירכיב את המן על הסוס קורה ההפך ומרדכי מובל על ידי המן, במקום שמרדכי יתלה על העץ - המן נתלה עליו יחד עם עשרת בניו.

ואם כבר בדגים עסקינן, המזל המשויך לחודש אדר על פי היהדות זה מזל דגים, צורתו מורכבת משני דגים המחוברים בזנבותיהם והכוכב המרכזי הקושר ביניהם נקרא אלרישה.

הדגים מסמלים פיריון רבייה ושפע וכן ניתן לראות במספר מבנים, בתי כנסיות ומנזרים לאורך ההיסטוריה פסיפסים של מזל דגים כחלק מגלגל המזלות היהודי או כסמל לשפע.

כוכבי הקבוצה בהירים מאוד ומקשים על זיהויו של המזל.

"וקיבל היהודים את אשר החלו לעשות ואת אשר כתב מרדכי עליהם כי המן בן המדתא האגגי צורר כל היהודים חשב על היהודים לאבדם והפיל פור הוא הגורל להומם ולאבדם ובבואה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על ראשו ותלו אותו ואת בניו על העץ ... כל דברי האיגרת הזאת ומה ראו על ככה ומה הגיע עליהם" (פרק ט' כ"ג- כ"ו)

המגילה מתארת את הקשר בין עמלק לעם ישראל - המן האגגי מזרע עמלק, לא סתם מחיית עמלק מצוינת בשבת זכור שחלה לפני חג הפורים.

"כי ידוע במדרש שאמר משה ליהושע "בחר לנו אנשים והלחם בעמלק" - בחר אנשים הנולדים באדר שני ואין להם מזל כלל ולא יכול עמלק להילחם בו בכשפיו" (יערות דבש חלק ב'. דרשה ל"ז באדר)

עמלק היה ידוע בכוחותיו הרוחניים - בכישופים ובאפלה. בחודש שעבר עסקנו בעניין השפעת המזל על ישראל, האם ישראל הם מעל המזלות וחשבנו הפעם להציע צד נוסף לכלל הזה.

סיפור המגילה מתרחש בשושן הבירה, בתקופת שיבת ציון - עליית היהודים לארץ ישראל לאחר הצהרת כורש, אמנם ניתנה ליהודים הרשות לעלות לארץ אך בפועל רק דלת העם עולה ורוב היהודים נותרים בפרס.

מה זה יהודי?

עד גלות עשרת השבטים לכל שבט היה את הכינוי שלו - זבולון- זבולוני, בנימין - ימיני ויהודה - יהודי. מרגע שגלו עשרת השבטים נותרו בארץ רק שבטי יהודה, בנימין ולוי.

כשהשבטים האלה גלו, דבק בהם הכינוי "יהודי" כי הם גלו מממלכת יהודה, כך מרדכי השייך לשבט בנימין נקרא מרדכי היהודי.

כשמסתכלים על המושגים הללו במבט מעמיק יותר מבינים שהתיאור "יהודי" מכוון לאדם הפרטי ואילו התיאור "ישראל" מתאר מצב רחב וכללי יותר. ["מקדש ישראל והזמנים" - ה' לא פונה אלינו ביותר יהודים אלא בתור ישראל]

כל עוד האדם נשאר בחייו הפרטיים, בנוחות של פרס - "והשתייה כדת אין אונס... לעשות כרצון איש ואיש" (פרק א' ח') יכול הכישוף להשפיע עליו, המזל לשלוט בו והגורל נשאר כדרך הטבע.

אך כשהאדם נמצא במצב של ישראל, חי בארץ ישראל, פועל למען עם ישראל וחי בצורה כללית יותר, אזי לא המזל ולא הגורל שולטים בו ומתאפשרת מציאות של נהפוך הוא.

"כימים אשר נחו בהם היהודים מאויביהם והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב" (פרק ט', כ"ב).

מעשה שהיה... היום לפני... - מוריה שריד

על פטירת משה רבנו ועל חללי צה"ל שמקום קבורתם לא נודע

משה רבינו הנהיג את עם ישראל בשנותיו במדבר אל ארץ ישראל. אין אדם שיותר ציפה ממנו להיכנס ארצה. כמו שאנו יודעים ה' ציווה את משה לדבר אל הסלע ובמקום זה הוא הכה אותו. אמנם יצאו מן הסלע מים, אך משה נענש על כך ולא הורשה לעבור את הירדן ולהיכנס ארצה. מתואר בפרשת וזאת הברכה איך משה רואה את כל ארץ ישראל מעבר הירדן ונפטר שם. "וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה עֶבֶד-ה', בְּאֶרֶץ מוֹאָב--עַל-פִּי ה' וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִי בְּאֶרֶץ מוֹאָב, מוֹל בֵּית פְּעוֹר; וְלֹא-יָדַע אִישׁ אֶת-קְבֻרָתוֹ, עַד הַיּוֹם הַזֶּה. "(דברים, ל"ד, ה'ו'). מקום קבורתו לא נודע עד היום.

התנ"ך לא מציין במפורש את תאריך פטירתו, אך מסופר לנו שבי' בניסן עם ישראל עבר את הירדן, דבר שלקח שלושה ימים, אחרי שהתאבלו על משה שלוש ימים. חישוב זה מוביל אותנו אל התאריך ז' אדר ב', תאריך שלפי המסורת היה גם יום לידתו של משה.

כמו משה, שמקום קבורתו לא נודע, יש חללי צה"ל שמקום קבורתם לא נודע. הרבנות הצבאית קבעה תאריך זה ליום זיכרון לחללי מערכות ישראל שמקום קבורתם לא נודע. ממש כמו משה, חיילים אלו הקריבו עצמם למען עם ישראל, אך הם לא חזרו לביתם ולא יודעים היכן הם. מקום המדינה ועד היום ישנם 242 חללים העונים להגדרה זו והנצחתם היא בכותל ליד רחבת הטקסים עליו כתוב את שמותיהם של 566 נופלים משנת 1914 בגבולות הארץ ומחוצה לה. בכל שנה בתאריך זה נערך שם טקס אזכרה ממלכתי לחללים אלה.

מלחמה שחללים ממנה הם חללים שמקום קבורתם לא נודע היא מלחמת יום כיפור. אחד המקרים קרה בלילה שבין 16-17 באוקטובר. כוח של שייטת 13 חדר לנמל פורט סעיד במצרים. הלוחמים הצליחו להתגבר על אמצעי האבטחה של הנמל ועל פצצות שהוטלו למים מדי ארבע דקות. למרות זאת, הכוח הצליח לבצע את משימתו והוא מפוצץ ספינת טילים, טרפדת ונחתת טנקים. הכוח יצא מהנמל לנקודת המפגש שנקבעה מראש. זוגות זוגות הם יצאו מהנתיב המסוכן, אך זוג אחד, סרן עודד אמיר ורס"ל עלי קמחי, לא יצאו. כבר באותו היום ניסו כוחות שייטת להיכנס לנמל ולאחר, אך ללא הצלחה. עד היום לא ידוע מה עלה בגורלם.

לא מעט זמן וכסף משקיעה מדינת ישראל באיתור חלליה שמקום קבורתם לא נודע. על רוב הפעילויות אנו לא שומעים בגלל סיווג ומגבלות. היחידה האחראית על כך היא יחידת אית"ן - איתור נעדרים.

לא נותר אלא לחתום בתפילה:

אחינו כל בית ישראל	ויציאם מצרה לרוקה
הנתונים בצרה ובשביה	ומאפלה לאורה
העומדים בין בים ובין ביבשה	ומשעבוד לגאולה
המקום ירחם עליהם	השתא בעגלא ובזמן קריב
	ואמרו אמן

"טבע בעונה" - אמונה מסליס

אירוסים - סאוטסאן א-נקב

ישנם אירוסים שהחלו לפרוח כבר, כמו האירוס ארץ ישראלי והאירוס השחום ויש כאלה שעדיין לא, כמו אירוס הגלבוה ואירוס טוביה. וכל אחד מהם שווה נסיעה ארוכה בשביל המחזה הקצר שקורא פעם בשנה.

איריס- מקורו ביוונית, אלת הקשת בענן, עטופה בצבעים. במשנה מוזכר **אירוס** - "ירקות שמנו הנך דתנן בריש פירקין, אירוס וקיסום וירקות חמורים ודלעת יונית" (מסכת אהלות, פרק ח' משנה א'). לפי מקורותינו **נקבע אירוס**, למרות השם המדעי איריס iris. **האירוס הפך למשפחה הנקראת אירוסיים** המונה מעל 200 מינים הנפוצים בעיקר בחצי הכדור הצפוני.

אירוסי ההיכל: (oncocyclu), מהווים קבוצה (סקציה). מקור השם "אונקוציקלוס" הוא לפי צורת הפרח המעוגל והנפוח. בעברית ההיכל - בגלל הידורם ויפיים. קבוצה זו מונה 33 מינים. הם צומחים רק במזרח תיכון - מתורכיה ועד לנגב. אירוסי ההיכל מאופיינים לחגורת הספר וביניהם יש כאלה שנוכל לראות רק בארץ ישראל.

נעשו ניסיונות לא מעטים לאקלם צמחים אלה בגינות נוי. פקעות שלמות נשלחו מהארץ לאירופה אך רוב הניסיונות כשלו. אם נסמן על מפת הארץ את כל ריכוזיהם של האירוסים נראה כי רובם צומחים לאורכו של אותו גבול המפריד בין האזור הגשום לאזור הערבי - אירנו טורני, לא חודרים לאזורים הגשומים מידי והם לא פולשים למדבר (למדבר הקיצון חודר אירוס הנגב). הם היו בשדות מרעה ובכרי דשא לא ביער ובצל. אירוסי ההיכל הפכו לסמל שמירת הטבע בישראל ובירדן. החברה להגנת הטבע בחרה בדגם הפרח של אירוס ההיכל בעקבות מאבק להצלת אירוס הגלבוה שעלה יפה בראשית ימיה. בנוסף, רוב אירוסי ההיכל נמצאים בסכנת הכחדה קריטית.

אירוס שחום - גיאופיט, פורח בתחילת מרס עד אפריל. הוא מההמים שבאירוסים, גדל במישורי לס בבקעת באר שבע ערד ובגבעות גיר במורדות חבל יתיר. נדיר למצוא אותו במזרח השומרון, יהודה דרום הגולן ואף בדהריה. הבוטנאי טוביה קושנר תיאר אותה לראשונה בשנת 1947.

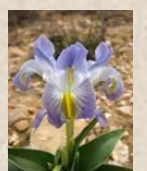
אירוס ירוחם - שם נרדף - אירוס פטרה. הוא גיאופיט בעל קנה שורש, אנדמי לקרקע לס - חול על גבעות גיר. בנגב הצפוני, באזור דימונה ירוחם ובחולות מישור ימין צומת רותם ונחל ערוער. צבעי הפרחים מגוונים.

אירוס הנגב - עשבוני רב שנתי בעל פקעת. גדל בחולות הנגב הצפון מערבי, מישורי לס חולי. המקום היחידי בו אפשר למצוא את אירוס הנגב הוא בישראל ובסיני (בודדים מאוד עד הכחדה), באזור חולות חלוצה, חולות סכר וחולות מישור ימין. העלים מלבליים לאחר הגשמים בפברואר מרץ. אם יצא לכם לנסוע בדרך באר שבע - משאבי שדה או בצאלים - רביבים תעצרו בצד הדרך ותחפשו אותם, אחד הפרחים היפים בעולם.

אירוסים נוספים:

אירוס טוביה - שם נוסף- אירוס עוזיהו. גיאופיט עם בצל, מתחיל את פריחתו במרס. תפוצתו בהרי הנגב הצפוני והר הנגב ודרומה הרי חריף והר שגיא, בעיקר במדרונות גיר. אנדמי לישראל וירדן. המין נאסף לראשונה למדע בדרום אדום ותואר כחדש למדע ב-1978 וכונה על שם עוזיהו המלך. ב-2004 שינתה ועדת השמות את שמו לאירוס טוביה על שם טוביה קושנר הי"ד (מנפלי הל"ה) אשר אסף לראשונה את המין עוד ב-1943.

קרוב מאוד לאירוס טוביה הוא **האירוס הארץ ישראלי**, התכלכל. אירוס ארץ-ישראלי פורח בחורף, מחודש דצמבר עד לחודש אפריל. ימי הפריחה של כל פרח הם בין יום אחד לשבוע. מכיוון שתקופת הפריחה קצרה, הפרח מוגן. האירוס הארצישראלי גדל בקרקעות גירניות למרגלות ההרים. בישראל אזורי הפריחה הם: גליל עליון וגליל מערבי, גליל תחתון, עמק יזרעאל וגלבוע, כרמל, רמות מנשה והשרון, מישור החוף וגוש דן, הרי יהודה והשפלה, ושומרון.

וכמובן שישנם עוד אירוסים נהדרים הגדלים בארץ, ולכל אחד סיפור משלו. רובם נדירים ובסכנת הכחדה. וכולם נראים כמו יהלומים בשלל צבעים.